

No només «¡que inventen ellos!»

L'ACCC va inaugurar l'exposició «Aquí, els nostres invents», que va acollir una xerrada sobre una bàscula per a vigilar el cor el passat 2 d'abril

Xavi Joya i Rubén Permuy (ACCC). Intentant trencar la lapidària expressió de Miguel de Unamuno «¡que inventen ellos!», l'ACCC ha organitzat una mostra per a demostrar, a tothom que passi per la Biblioteca Sagrada Família de Barcelona (carrer Provença, 480), que la recerca que es duu a terme al nostre país dona els seus fruits.

La mostra recull diferents invents i patents de base científica que han vist la llum a Catalunya els darrers anys. Les diferents propostes exposades, permeten adonar-nos fins a quin punt és important la recerca. També podem comprovar que els investigadors són una part fonamental per a donar suport a la indústria local i generar beneficis a la societat, a més de crear llocs de treball.

Fins el 14 d'abril totes les reflexions al voltant de la recerca científica són benvingudes. Tothom que es consideri un inexpert en ciència podrà comprovar de primera mà per què val la pena invertir-hi. La creativitat de l'exposició no va ser exclusiva dels científics. «Aquí, els nostres invents» també recull els dibuixos que la canalla i el jovent van crear per a il·lustrar el seu idíl·lic invent.

Inauguració de l'exposició (autor: Xavi Joya)

La mostra

«Aquí, els nostres invents» és una mostra organitzada per l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC), amb el suport de la Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología (FECYT) i el Ministerio de Economía y Competitividad (MINECO), per donar a conèixer els invents i productes que neixen com a conseqüència de l'activitat investigadora d'un grup de científics.

Van presidir la inauguració Raül Toran, vicepresident de l'ACCC, i Daniel Aguilar, professor de bioinformàtica de la Universitat de Vic, comissaris de l'exposició. Durant l'acte inaugural, Antonio Turiel, investigador de l'Institut de Ciències del Mar - CSIC, i Manel del Valle, investigador a la Universitat Autònoma Barcelona (UAB), van dur a terme sengles xerrades sobre la seva recerca.

«Una bàscula per vigilar el cor»

Xavi Joya (ACCC). Aquests dies, paraules com: recerca, innovació, desenvolupament o patents són termes que es troben a les primeres planes de tots els mitjans de comunicació. Malauradament, aquestes paraules no apareixen per les virtuts que porten associades sinó per estar patint les conseqüències de la crisi econòmica. Per intentar apropar al públic la importància de la recerca en la creació d'instruments per millorar la nostra qualitat de vida, l'ACCC va organitzar una xerrada, el 2 d'abril, que tenia com a convidat a Ramon Pallàs, catedràtic de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) i participant a la mostra «Aquí, els nostres invents» amb la seva invenció: una bàscula per vigilar el cor.

L'invent del professor Pallàs, permet realitzar un electrocardiograma (ECG) amb una bàscula. L'ECG permet obtenir informació molt valuosa per interpretar els diferents impulsos elèctrics que es produeixen al cor i així poder diagnosticar a temps possibles arítmies. Aquest invent porta associat diferents avantatges, segons el doctor Pallàs: «la bàscula permet realitzar el control des de casa i a més a més, amb les funcions que de base ja tenen les bàscules, tenir altres dades com el pes, el percentatge de greix i/o massa

muscular». Paral·lelament, el dispositiu està dissenyat per a que les dades recollides siguin enviades de forma telemàtica a un equip mèdic que interpretaria i controlaria a distància el pacient.

Portar un control adequat del nostre cor és fonamental per tenir una bona qualitat de vida. Cal recordar que les malalties cardiovasculars són responsables del 29% de morts a l'any. Les principals raons que expliquen aquest elevat percentatge recauen en hàbits d'alimentació i d'activitat física actuals.

Ramon Pallàs al costat del seu invent "La bàscula per vigilar el cor" (autor: Xavier Joya)

Es per aquest motiu que disposar d'un aparell senzill i connectat amb un equip mèdic no solament faria allargar la vida de la població sinó que a més a més estalviaria molts recursos en sanitat. Invents com aquest serveixen com a exemple per demostrar la importància de la inversió en ciència.

L'ACCC celebra la seva XIX Assemblea pensant en els reptes del futur de l'associació

Els assistents ratifiquen l'actual junta presidida per Cristina Ribas

Rubén Permuy (ACCC). El passat 28 de març va tenir lloc al Col·legi de Periodistes de Catalunya la XIX Assemblea Anual General Ordinària de l'ACCC. Durant l'acte, presidit per Cristina Ribas, es van repassar les accions dutes a terme durant el 2011 així com l'estat de l'associació tant en termes de socis i entitats col·laboradores com en termes econòmics.

Els presents a l'acte van ratificar per unanimitat les accions presentades, així com junta directiva sorgida de la XVIII Assemblea. D'aquesta manera l'associació segueix presidida per Cristina Ribas, el vicepresident és Raül Toran i la secretària general, Rosa Martínez. Mercè Fernández és la tesorera i pel que fa als vocals, són Claudi Mans, a la vocalia científica, Pau Senra, a la d'activitats, Michele Catanzaro, a la de web i llista, Jordi Mazon, a la d'ensenyament, i José Luis Gallego, a la de medi ambient.

La presidenta va recalcar els reptes de futur de l'ACCC de cara a adaptar-se als canvis que s'han produït a la comunicació i periodisme científics amb el desenvolupament del món digital. «El perfil mig del soci i sòcia és diferent del de fa uns anys: abans hi havia més periodistes de mitjans i ara hi ha més comunicadors i emprenedors, o aquells que treballen per a la divulgació científica com a activitat professional complementària», va indicar Cristina Ribas. «L'objectiu de l'ACCC ha de ser fer de mitjancera entre les entitats col·laboradores i els socis i ajudar-los. Una de les idees per al 2012 és crear un espai per als socis al web, per si volen incloure el seu perfil i promocionar-se en l'àmbit de la comunicació de la ciència. També es podria crear un grup de treball per a socis i sòcies que facin emprenedoria», va afegir.

D'esquerra a dreta: Mercè Fernández, tesorera, Raül Toran, vicepresident, i Cristina Ribas, presidenta, tots tres de l'ACCC (foto: Rubén Permuy)

Al següent enllaç podeu llegir l'esborrany de l'acta de l'Assemblea: <http://tinyurl.com/XIXassemblea>

La Fundació La Caixa i el Museu Blau, noves entitats col·laboradores de l'ACCC

L'ACCC ha ampliat el seu número d'entitats col·laboradores gràcies a la incorporació de la Fundació La Caixa i el Museu Blau – Museu de Ciències Naturals de Catalunya a la llista d'organitzacions que li donen suport. A més, durant el passat 2011 va causar baixa Divu*Ciència com a entitat col·laboradora.

Coneix els guanyadors del concurs «Dibuixa el teu invent»

Els premiats i una selecció dels participants formen part de la mostra «Aquí els nostres invents», que es pot visitar fins al 14 d'abril a la Biblioteca Sagrada Família de Barcelona

Centenars de dibuixos van arribar a l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) per a participar al concurs «Dibuixa el teu invent». El certamen, que forma part de la nova exposició «Aquí, els nostres invents», va posar a prova l'inventiva de la canalla i jovent catalans que van fer les seves pròpies creacions. Els premiats, juntament amb una àmplia selecció de dibuixos participants, estaran exposats fins al 14 d'abril a la Biblioteca Sagrada Família de Barcelona.

Els guanyadors d'un joc *Inventum*, de la UCC+i de la Universitat de Barcelona, són:

- *Detector de maletes*, d'Hèctor López (9 anys), de Calella de Mar.
- *Purificador d'aire*, de Raquel Ramos Pérez (11 anys), de Premià de Mar.
- *Afoc*, de Núria Soler Botella (13 anys), de Santa Coloma de Gramenet.

Els guanyadors del llibre il·lustrat *10 inventors que van canviar el món* són:

- *L'armari escala*, d'Oriol Carrión Begué (12 anys), de Barcelona.
- *El calfred*, de Pol Serra Narbona (13 anys), de Malgrat de Mar.
- *Newardrop*, de Roser Burjons (10 anys), de Pineda de Mar.
- *El miniatomitzador mol·lecular*, de Guillem Navarro Vargas (11 anys), de Calella.
- *El full sense faltes*, per Paula Menú Mejía (12 anys), de Lliçà d'Amunt.

Els guanyadors del llibre il·lustrat *Agustín de Betancourt. Un ingeniero canario universal* són:

- *El robot reciclador*, de Gerard Extremera, Paula Argelaguet, Paula Saravia, Cristina Domenech i Miquel López, de Barcelona.

ASSOCIACIÓ CATALANA DE
COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

EUSJA

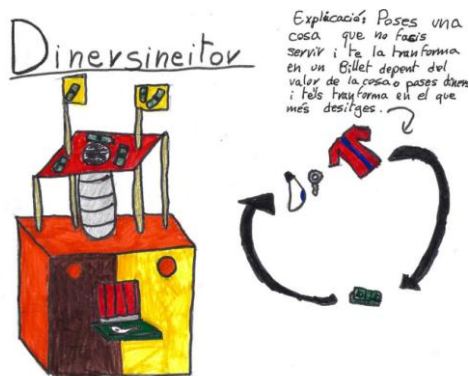
Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

- *Arma de raig curativa*, de Pol Montane Domènech (11 anys), de La Torre de l'Espanyol.

El guanyador del llibre *Cuentos de estrellas*, editat pel CSIC i *Ciencia en acción* és:

- *Eliminar residus tòxics al Sol*, per Berta Altimira (11 anys), de Barcelona.

Un dels dibuixos guanyadors

Guanyadors d'un pack de 5 entrades cadascún per a visitar gratuïtament el Museu Blau - Museu de Ciències Naturals de Catalunya:

- *MEPA, Màquina per Entendre Plantes i Animals*, de Jordina Camps i Bosch (11 anys), de Calella.
- *Dinersineitor*, de Roc Ramoneda Serra (11 anys) de Premià de Mar.
- *Casc R.D.M.*, d'Emma Margüenda Pomar (12 anys) de Premià de Mar.

Per veure els dibuixos, cal visitar el següent enllaç: http://www.accc.cat/index/premis_dibuixos

Memòria a Lynn Margulis (1938-2011)

Xavi Joya (ACCC). L'homenatge, celebrat el passat 5 de març, relacionat amb el Dia Internacional de les Dones, va estar basat en el testimoni de dones que havien conegut, treballat o conviscut amb Lynn Margulis. L'acte va ser presidit per Mercè Piqueras, expresidenta de l'ACCC.

«No t'ho pots perdre!» era la frase que Lynn Margulis deia a Isabel Esteve en referència a qualsevol esdeveniment que succeís a la ciutat. I de la mateixa manera, Isabel Esteve, catedràtica de microbiologia de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), tampoc va voler perdre's l'acte d'homenatge que l'Institut d'Estudis Catalans, en col·laboració amb l'Associació Catalana de Comunicació Científica, la Societat Catalana de Biologia i la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, va organitzar en memòria de la investigadora desapareguda el novembre de 2011.

Lynn Margulis, biòloga nord-americana, va ser un dels noms destacats en el món de la biologia del segle passat. «Les investigacions de Lynn ens reporten a preguntar-nos els principis fonamentals de la biologia. Què és la vida? Quines són les diferències existents entre organismes unicel·lulars i pluricel·lulars? Quines són les existents entre eucariotes i procariotes?», així definia Àlicia Duró, investigadora de l'Institut de Ciències del Mar - CSIC, les principals aportacions a la ciència de Lynn. Entre elles va destacar, per sobre de totes, la formulació de la teoria endosimbiòtica per la qual alguns orgànuls de la cèl·lula eucariota, plastidis i mitocondris, haurien tingut un origen procariota i que després de ser englobats per un altre organisme haurien establert una relació de simbiosi entre tots dos.

En un de les seves primeres estades a la UAB, Lynn va ser el nexa d'unió amb l'exterior en una època en què la investigació a Espanya era molt complicada. En aquest sentit,

Montserrat Ponsà, catedràtica de biologia cel·lular de la UAB afirmava que «Lynn ens explicava anècdotes sobre científics dels quals nosaltres sabíem només el que posava en els llibres». Un dels aspectes recollits en totes les intervencions va ser el gran interès per la divulgació de la ciència i l'ensenyament. Marisa Castro, de la Universitat de Vigo, va declarar que «l'auditori de la facultat de biologia de la Universitat de Vigo no s'ha omplert tant des de la visita de Lynn». Castro afegia que «l'acte estava ple d'estudiants de secundària vinguts de tot Galícia per poder veure aquella dona que apareixia en els seus llibres de text».

Frases com «sense rebels tan valents com ella, la ciència no aconseguiria avenços», declarada per Montse Ponsà, serveixen com a exemple per definir el personatge al qual es va retre homenatge. Marta Estrada, investigadora de l'Institut de Ciències del Mar - CSIC, va acabar la seva intervenció afirmant: «Només morim quan se'ns oblidia, però Lynn Margulis ens deixa un llegat que mai no podrem oblidar».

Homenatge a Lynn Margulis (foto: Xavier Joya)

L'acte es va celebrar el passat 5 de març, data en la qual Lynn hauria complert 74 anys. A més, aquest homenatge va quedar emmarcat en les celebracions del Dia Internacional de les Dones. Per això, aquest esdeveniment estava basat en el testimoni de dones que havien conegut, treballat o conviscut amb Lynn Margulis. L'acte, lluny de buscar la mitificació o la reverència, va servir perquè el públic prengués nota de la proximitat i la vocació divulgadora que tenia Lynn.

Participa en una trobada amb premis Nobel a Lindau

L'EUSJA ofereix beques només per a periodistes per assistir-hi

Un any més, els organitzadors de les reunions de Lindau amb científics guardonats amb el premi Nobel col·laboren amb la European Union of Science Journalists' Associations (EUSJA) i ofereixen algunes beques per a periodistes membres de les associacions que pertanyen a l'EUSJA.

De l'1 al 6 de juliol de 2012 se celebrarà la 62a trobada de Lindau, en la qual participaran més de 25 premiats amb el Nobel i 550 joves investigadors de tot el món. Enguany la reunió estarà dedicada a la física.

L'EUSJA disposa de 8 beques que cobreixen 4 nits d'allotjament (els dies 2, 3, 4 i 5 de juliol; el dia 1 hi haurà la inauguració), els àpats, accés gratuït a Internet i tota la informació que necessitin.

Les sol·licituds han presentar-se a través de les societats membres de l'EUSJA, com ara l'ACCC.

Requisits

- Ser soci/sòcia d'alguna associació membre de l'EUSJA.
- Treballar com a periodista en un mitjà de comunicació. Les persones que treballin com a *freelancers* poden presentar la sol·licitud només si tenen l'encàrrec d'algun mitjà de comunicació. Malauradament, queden exclosos de la convocatòria els periodistes que treballin en gabinets de premsa d'institucions científiques.

En cas de complir els requisits i tenir interès en assistir a Lindau, s'ha d'enviar la sol·licitud a: secretaria-tecnica@acc.cat

S'ha d'indicar: nom i cognoms, correu electrònic, telèfon de contacte i mitjà de comunicació en el qual es treballa. En cas de ser *freelancer*, s'ha de justificar amb l'encàrrec d'algun mitjà per difondre la informació que es prepara de la trobada de Lindau en cas que la sol·licitud fos acceptada.

Més informació:

<http://tinyurl.com/lindau2012>

Assemblea 2012 de l'EUSJA

Mercè Piqueras (ACCC). L'Assemblea anual de l'European Association of Science Journalists' Associations (EUSJA) va combinar-se enguany amb un viatge d'estudi a Leiden (Països Baixos), organitzat per l'associació neerlandesa. El viatge va incloure visites a diversos centres de recerca biomèdica, al Museu de Ciències Naturals *Naturalis* i a una editorial científica (Brill, fundada el 1683), a més d'una trobada professional de comunicació i periodisme científics. El darrer dia —10 de març— es va celebrar l'assemblea en el Museu Boerhaave d'Història de la Ciència i de la Medicina. Va ser una llarga jornada, des de les deu del matí fins gairebé les set del vespre. El 2012 és any de renovació de la junta (el *Board*), i les presentacions de candidatures i les votacions van ocupar bona part de l'assemblea.

Els càrrecs que s'havien de renovar i les persones que s'hi presentaven eren: presidència (Barbara Drillsma, del Regne Unit, i Menelaos Sotiriou, de Grècia), vicepresidència (Viola M. Egikova, de Rússia, i Fabio Turone, d'Itàlia) i secretaria honorària (Wolfgang Goede, d'Alemanya, F. Turone i M. Sotiriou). Pocs dies abans, Alexandru Minorov, que aspirava a la vicepresidència, va retirar la seva candidatura. La duplicitat de candidatures pot semblar estranya, però els estatuts de l'EUSJA no indiquen que una persona no pugui presentar-se per a diversos càrrecs, com tampoc fixa un termini per a la presentació de candidatures (algunes s'havien presentat pocs dies abans de l'assemblea). A més, les votacions per als diversos càrrecs no es fan simultàniament. El càrrecs elegits van ser: presidència, Barbara

Drillsma; vicepresidència, Viola M. Egikova, i secretaria honorària, Wolfgang Goede. No es va renovar la tresoreria, perquè l'actual tresorer (Elmar Veermar, del Països Baixos) no havia esgotat encara el seu mandat.

En prendre possessió del seu càrrec, la nova presidenta va convidar els dos candidats que no havien sortit elegits a col·laborar amb el *Board*, especialment per a la sol·licitud de subvencions europees i per a reforçar la presència de l'EUSJA en les xarxes socials.

Viola M. Egikova i Barbara Drillsma, vicepresidenta i presidenta, respectivament, de l'EUSJA (foto: Mercè Piqueras)

L'assemblea va reconèixer la gran tasca feta per Viola M. Egikova, com a secretària honorària, donant un nou impuls als viatges d'estudi. Sobre aquesta activitat, es va demanar que les associacions informin els seus membres del compromís que adquireixen quan accepten participar en un viatge d'estudi; s'entén que un problema laboral o personal pugui impedir de realitzar-lo, però s'han donat casos de persones apuntades que després no hi van, sense cap justificació. Per altra banda, demanen que hi hagi un retorn a la invitació, que els assistents informin del que han publicat posteriorment com també suggereixen que escriguin alguna nota sobre el viatge en el butlletí de la seva associació o fins i tot per al butlletí de l'EUSJA (en aquest cas, en anglès). L'EUSJA intentarà, en el futur, proporcionar alguns fons a les associacions que organitzin els viatges d'estudi, perquè no sempre és fàcil trobar patrocinadors per a totes les despeses. Recordem que l'ACCC, gràcies a la col·laboració de la Universitat de Girona, ja va organitzar un viatge d'estudi per a periodistes europeus, que va tenir lloc l'octubre de 2010.

Es va decidir celebrar a Praga l'assemblea de 2013, i Barcelona és candidata a celebrar la de 2014.

El raconet de la llengua

Qüestió de gènere

Mercè Piqueras (ACCC). El gènere dels substantius catalans sol coincidir amb el de les paraules castellanes equivalents. Tanmateix, de tant en tant hi trobem diferències. Vegem-ne alguns exemples.

Paraules masculines en castellà i femenines en català:

una anàlisi
una aroma
la dent
la gènesi
les incisives
la marató
les nespres
una olor

la pols (quan significa un conjunt de partícules diminutes, *polvo*)

les postres
la resplendor
la resta
la síndrome
la suor
la vall
la xocolata

Paraules femenines en castellà i masculines en català:

els afores
els avantatges
un bacteri
el compte
el costum
el dubte
els espinacs
el front

el full (quan significa un tros de paper)

el llegum

el llum (quan significa aparell per a fer llum)

el mitocondri

el nas

el pendent

el senyal

Llista de correu de l'ACCC

Resum de la llista de correu del mes de març

Una vegada més, la llista de distribució de la ACCC ha servit per donar veu als co-llistaires i, com moltes altres vegades, malgrat ser una llista dedicada a debatre sobre ciència, s'han tractat temes d'opinió que afecten a la nostra societat. Un exemple d'aquest fet va succeir a principis de març. Tot coincidint amb la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya sobre la immersió lingüística del català, David Segarra, des de Recerca en Acció (www.recercaenaccio.cat), va mostrar el resum dels resultats educatius obtinguts per la immersió lingüística a Catalunya.

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

EUSJA

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Una fita aconseguida aquest mes ha estat el 20è aniversari del programa *El Medi Ambient* de TV3. El programa, amb una important funció divulgativa al nostre país, es va emetre per primer cop el 23 de març de 1992. Des de llavors, ha aconseguit arribar a la xifra de 4.700 programes. La llista de distribució en aquest cas va servir per felicitar el seu director, Xavier Duran, soci de la ACCC.

D'altra banda, aquest mes se celebrava a Leiden (Països Baixos) l'Assemblea General de la European Union of Science Journalists' Associations (EUSJA). Representant l'Associació va assistir-hi Mercè Piqueras, que va aprofitar la llista de distribució per fer-nos arribar la crònica de l'esdeveniment. D'aquesta forma ens vàrem assabentar de com és el museu de ciències naturals *Naturalis*, entre d'altres fets.

Com el mes passat, la celebració d'un congrés pseudocientífic, en aquest cas a Cosmocaixa, va caldejar els ànims dels llistaires. A través de Cristina Ribas, Ignasi López Verdeguer, com a portaveu de la Direcció de l'Àrea de Ciència, Recerca i Medi Ambient de la Fundació La Caixa, va justificar aquella activitat tot dient que estava lligada a «l'interès de rendibilitzar l'ocupació dels espais del centre» malgrat afirmar que l'acte «està lluny dels nostres objectius de promoció de la cultura científica, d'estímul de vocacions i de la posta en valor de la recerca científica».

Finalment, una notícia sense cap vinculació aparent amb la ciència, però relacionada amb un soci de l'ACCC va demostrar que la llista de distribució de l'ACCC també és un pols de l'actualitat. Es va tractar el tema de l'alliberament d'Óscar Sánchez, que, per un error d'identificació, ha passat més de dos anys a la presó a Itàlia, i el seguiment periodístic del procés per part de Michele Catanzaro, membre de la Junta de l'ACCC. El cas d'aquest veí de Montgat va ser descobert per una carta que va arribar a la

redacció del diari *El Periódico de Catalunya*. En aquella carta, Óscar explicava que estava empresonat a Roma per un error. Des d'aquell moment, el periodisme d'investigació fet per uns professionals d'aquell diari, en el qual es trobava Michele Catanzano, que l'Óscar tornés a casa seva.

L'ACCC a Internet

Segueix-nos a:

Web: www.accc.cat

Twitter: <https://twitter.com/ACCC>

Facebook: <http://on.fb.me/hTDrQc>

Flickr: <http://www.flickr.com/photos/accc/>

LinkedIn (empresa i grup): <http://linkd.in/ceddtj>

<http://linkd.in/aaisv4>

Vimeo: <http://vimeo.com/accc>

Benvinguda als nous membres de l'ACCC

A la Junta de l'ACCC celebrada durant el mes de març es va aprovar que Xavier Castan, Gessami Sanchez Olle i Xenia Villalobos siguin socis de l'ACCC.

Si encara no ets soci, informa't al nostre web: <http://bit.ly/lw9KqH>

ASSOCIACIÓ CATALANA DE
COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

Notícies ACCC

Número 61

març 2012

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

EUSJA

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Entitats col·laboradores de l'ACCC

FUNDACIÓ INSTITUCIÓ
CATALANA DE SUPORT
A LA RECERCA

